

En Jaume ha demanat hora a la Marta, la seva assessora legal. S'ha decidit a fer-li una consulta molt difícil. D'una cosa que fa temps que barrina i que el té molt i molt preocupat. En Jaume és ebenista i fa molts anys que l'avi de la Marta, i després el pare, ja li portava tota la paperassa del taller. Avui no parlaran d'impostos, de la reclamació d'un deute o de la contractació d'un nou oficial. Avui, potser, tindran l'última conversa de la seva vida.

- Bona tarda, Jaume, des del juny que no ens veiem! Vostè dirà!

En Jaume va per feina, treu d'una bossa verda amb cremallera el diari La Vanguardia del dia obert per la pàgina dels obituaris i el posa sobre la taula.

- Mira, aquí diu que "ens ha deixat" per dir-nos que ha mort. També podrien dir que ha marxat o que ha fugit involuntàriament. Ja fa un temps que començo el diari per les esqueles. M'ajuden a calcular estadísticament el temps que em queda. Ara, però, algunes esqueles no posen l'edat del

difunt. Això les fa menys interessants. És estrany també que només els casos de difunts amb determinats oficis com editor, catedràtica de llatí o empresari de la construcció, siguin mencionats per la seva activitat en vida. Com si no fos una feina prou notable haver estat conductora d'autobús o manyà!

Trobo que les esqueles haurien de complir uns mínims requisits informatius com a servei públic. S'haurien de completar amb dades d'interès general com, per exemple, la vida laboral de l'interfecte, situació familiar, explicar sintèticament de què ha mort, si la malaltia ha estat llarga o dolorosa, si ha necessitat cuidadors, etc. i, molt important, el cost de tot això.

- El que vostè diu seria d'agrair i potser tornaria a portar les esqueles de *La Vanguardia* a la primera plana, però xoca amb la reserva i el sentiment de respecte a la intimitat que tots tenim.

- No t'ho creguis, l'esquela integral que reclamo ajudaria l'entorn dels difunts a fer el dol. Pels benestants seria un consol publicar tot el que han arribat a fer per acompanyar el finat. Hi hauria una certa competitivitat entre famílies i molta preocupació per quedar bé, la qual cosa, en el fons, beneficiaria el malalt en el seu eventual procés de recuperació, que és el que compta.

- Els menys afortunats; pobres, aturats i marginats de totes classes, ni que els hi paguin, no voldran donar cap informació vergonyant.

- Al contrari. Farien servir l'esquela per reivindicar-se i denunciar les mancances socials i les desigualtats estructurals. Això, a més a més de vehicular la ràbia i el patiment del seu entorn, a la llarga, podria arribar a mobilitzar la gent i estimular les administracions concernides. Aquestos acabarien competint per veure qui la diu més grossa.

- Es veu que a vostè, en aquests moments, el preocupa força la mort.

- No gens. No diré que la cobejo, però a la meua edat no m'amoïna. M'horroritza i em dol moltíssim la mort dels altres: els de casa i els amics, no cal dir-ho! Els joves i els milers i milers de víctimes anònimes i indefenses. Però marxar al capdavant és una manera força eficient per afluixar, d'una vegada, l'impuls d'anar tirant. És massa complicada i lenta una vida per fer-la córrer massa temps. Especialment espero que els pocs que em queden i em coneixen m'acabin oblidant. Em fa una certa il·lusió fer net. Fondré'm. Haver passat, deixar-ho anar definitivament i suposar que els que segueixen ho faran millor.

Ara, mira què et dic de la feina; bona part dels mobles, els marcs, les portes i les finestres que he anat fent al llarg de la vida serviran molts i molts anys. Ho puc assegurar.

- I doncs?

- M'amoïna força la manera i el moment del traspàs. Una lenta agonia i tota la pesca. I, com a tothom, la dependència i donar la tabarra! El descontrol.

Ara per ara però, els infarts fulminants a les cinc de la matinada, ben agitat, són d'allò més recomanable. Exactament el decés somiat. A partir d'aquí tot són incògnites summament inquietants...

- Jaume, tal com ho veig, potser no s'hi hauria d'amoïnar. No saber com aniran les coses és el més normal del món. No hi ha ningú que ho tingui tot collat. Com es pensa que estem fabricant la nostra vida la gent jove? Atrafegats a resoldre misteris! L'un rere l'altre i de vegades a grapats. Podrem fer gaire temps el treball que ens hem proposat? Arribarem a fi de mes? Què serà dels nostres fills? Patirem malalties cròniques? Acabarem socarrimats pel canvi climàtic? Entendrem mai res de com funciona tot plegat?

- Ceeert!, sí, a mi ja m'agrada, i molt!, aquesta estranya oportunitat de vida que m'he trobat. M'he sentit estimat de veres i he après a estimar sense gaires miraments. Ha estat una experiència irreplicable. Han estat molts anys, amb tombants foscos i d'altres fugaçment lluminosos. Molta feina, molta gent, potser massa coses. Crec que he estat un paio valent sense tenir res gaire clar. Vist tot el què he passat, potser ara no m'hi atreviria. He mirat de fer alguna cosa útil i m'he preocupat sense remei de la gent quasi bé a tothora. Però la diferència entre vosaltres i jo és que ja he exhaurit totes les incògnites, no em queden misteris personals. No tinc marge per a res de nou. La meva vida no té sentit. Cap vida té sentit sense desafiaments concrets i necessaris.

- Sempre hi ha la cura d'algú.

- Tinc el fill i els nets lluny d'aquí. Els noi és enginyer a Tolosa. La meva dona era d'Albi. Per altra banda, podria continuar amb un voluntariat social, cultural o polític, per exemple, però ja estic fatigat i el retorn que m'arriba de tot això em deprimeix i m'impacienta. Els patiments i les decepcions sedimentats ocupen molt de lloc i es queden quiets arrapats als ossos.

- També hi ha la possibilitat d'estudiar coses noves, de rellegir algunes novel·les de nou-centes pàgines, de tornar a escoltar Brassens, de pintar a l'aire lliure amb un bonic cavallet plegable de faig...

- Precisament una de les fal·làcies més risibles de l'èpica revolucionària va ser la promesa d'alliberar prou temps, després de la victòria proletària, per possibilitar el desplegament artístic, literari, filosòfic, etc. de la ciutadania en general i sense excepció. Jo ara tinc temps, però no tinc ni el talent ni la voluntat per escriure res que valgui la pena, com a màxim algun poema per airejar alguns remordiments. Prou faig com a lector perseverant i espectador amatent de cinema i de teatre...

- I què me'n diu del dòmino, la petanca, els escacs, "l'aquagym", els balls de saló o els viatges a Gósol.

- Pel ball, és estrany, conservo encara una energia tan espectacular que ja no trobo parella i a Gósol hi tinc massa records per tornar-hi sol.

- Se sent sol.

- Estic sol. No hi ha res més angoixant. Potser la pobresa, la decadència física i la pèrdua intermitent de la consciència. Donar per segur que res pot arribar a canviar gaire. L'avorriment. Cuidar algú que no t'estima. Pensar.

- Pensar?

- Pensar per decidir què faig. Si m'espero com un trist estaquirot, minvant dia a dia les pistonades

o si busco una drecera prou interessant per pirar amb ordre i alhora aconseguir tothom.

- Vol dir que pensa marxar voluntàriament del món sense fer-se mal i alhora aconseguir els seus?

- Si, de fet encara no tinc la solució acabada però no deixo de pensar-hi. Per això estic aquí.

-Perdoni, ¿vol alguna cosa per beure?

-Un got d'aigua de l'aixeta.

- Jo prendre, si m'ho permet, una cosa una mica més forta.

Beuen en silenci un parell llarg de minuts

- Jaume, m'ha deixat molt intrigada. Diu que no vol deixar res a l'atzar?

-Ja ho veuràs: a finals del segle XIX a la Vila de Gràcia, per exemple, eren freqüents les sessions d'espiritisme. Els espiritistes maldaven per invocar i comunicar-se amb els difunts. Ara voldria proposar una acció contrària; desconnectar honorablement d'aquesta vida per sempre més però posant t'hi jo, ben desvetllat, l'hora i el lloc.

Què rius? No, no riguis. És divertit però no bromejo. Voldria evaporar-me en un obrir i tancar d'ulls. De mi només quedarien alguns rastres vius i persistents en els records dels que m'han estimat, una minvant i dolorosa enyorança. I els mobles, els marcs, les portes i les finestres que he obrat al llarg de la vida.

Ara estic en bona forma i encara gestiono per mi mateix la vida quotidiana, ja ho veus, però ja soc massa vell, vaig cap als noranta i aniré perdent facultats acceleradament, inevitablement. Però quan? quines? com? Dimonis!!!!... La inseguretat, la incertesa del que passarà i un sinistre optimisme fonamenten vigorosament el discurs habitual de la supervivència. En certa manera és emocionant malviure amenaçat per malalties inenarrables i traumes sensorials. La intimitat ferida. L'expectativa, gens aleatòria, d'un ingrés terminal en una aromàtica residència amb vistes esbiaixades al Laberint d'Horta. I, per no allargar-me, la progressiva desconnexió de tot, de tu mateix i dels altres. La pèrdua de la mínima llibertat, del desig i dels somnis. Ara no tocaré el tema, interessantíssim, dels bolquers i de la seva correcta utilització i reciclatge. Ni tampoc l'insaciable cabal de consells, ordres i recomanacions, paradoxalment paternalistes, dels fills i de tot l'entorn familiar i veïnal posat en fila índia. Menys encara és el moment d'aprofundir en el meravellós producte financer que acaba per posar les coses al seu lloc: "la hipoteca inversa!" Has començat sense res i només faltaria que acabessis com a propietari d'un sumptuós pis de 70 metres quadrats a la Meridiana. Sisplau!

Sort que fa temps que vaig deixar de fumar i que la compra d'Armagnac m'està permesa.

Coratge, doncs. Sentit del risc, penses. Saps que es produiran desastres inenarrables, però com que no es coneix, ara mateix, com seran ni quan esclataran et deixes guanyar per la curiositat, la mandra, i per una certa esperança d'aterratge acollidor. Quina aventura la vida, et dius entusiasmada. Plena d'incògnites i de sorpreses imprevisibles. La vida és lluita, La vida és un do, no és del tot teva

i cal conrear-la fins l'últim bancal. Et deus als que t'estimen! Fa patir tant l'absència d'algú proper, que et sap greu marxar per fotut que estiguis, i a ells, per descomptat, que marxis. De manera que et tenen aguantant metxa fins la catàstrofe final, convençuts que seran titllats d'assassins si minven la seva desaforada preocupació assistencial. (Em sembla que aquí hi ha un malentès que una hora o una altra hauríem d'aclarir).

Crec que en la mesura que la biologia genètica permeti anar allargant la vida, serà més i més necessari que cadascú sàpiga disposar lliurement del seu temps i del relat sencer de la seva existència.

M'estic embolicant i acabo. En qualsevol cas, benvolguda, moriré i em pregunto si realment, ve d'un dia? Em pregunto si tinc dret a preservar, lúcidament, la meva dignitat i també quin sentit té suportar la pròpia degradació i permetre alhora el sacrifici i el patiment esbojarrat i sentimental dels altres? En definitiva; quin són els límits ètics de la meva llibertat com a persona?

- Jaume, el sentiment de tot això que m'explica em queda lluny i més aviat m'esgarrija. Tinc massa problemes a casa i a la feina per aturar m'hi. Vostè em porta ara a un territori vagament sagrat que no sé com transitar. No veig en què el puc ajudar-lo.

- Seré clar i també breu: necessito que exploris la casuística de l'eutanàsia aplicada a un patiment primordialment intel·lectual, moral i emocional, diferent del dolor físic propi de malalties greus, incurables i terminals.

La Marta torna a omplir el seu got

- Vaja home! Ja veig per on va. Recordi que totes les malalties del cos comporten alguna mena de percepció dolorosa i que bona part dels malalts psíquics somatitzen el seu trasbals. Ja li avanço que la llei no contempla, ni remotament, la possibilitat que una persona, diem-ne sana físicament, pugui optar per una sofisticada solució d'aquest tipus. Precisament l'eutanàsia està prevista per a situacions integrades de patiment físic i mental al límit i sense remei.

- ...Així que no hi ha escletxes ni amagatalls?... Segur?... M'ho temia... Som on érem... Suposo que ara per encaixar en el sistema hauria de fer-me malbé a corre-cuita. Però no ho acabo d'entendre. Estic disposat a sotmetre'm a una avaluació multidisciplinària i en tota regla per defensar el meu propòsit d'acomiadament intel·ligent, lliure i honorable de la vida: tot el que et porto explicat més les proves i testimonis que confirmarien detalladament la fi exacta del meu recorregut personal, del meu cicle existencial... Vet aquí...

La Marta omple de nou el seu got. Fa dos glops seguits. Es posa les mans al cap. S'alça de la butaca. Posa les mans sobre la taula i mira fixament en Jaume

- Jaume no, Que no! Vostè desvarieja! La seva llibertat individual té uns límits socials i legals que no es poden franquejar de cap de les maneres. Només faltaria! Té nassos la cosa! Sap que li dic, torni a casa, posi's una sèrie de Filmin de quatre temporades i vagi fent temps que tot arribarà. No ho dubti! És el meu consell professional i, si m'ho permet, amical...

La Marta ha aconseguit de buidar l'ampolla. S'ha fet de nit i fresqueja. En Jaume camina pensarós rambla avall. A la bossa verda amb cremallera hi porta el diari i uns peus d'ànec de competició.